

Appendix

Bij de verklaring voor de kerkelijke huwelijkssluiting in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland, voetnoten met tekst Codex Iuris Canonici en Oecumenisch directorium

⁶ Vgl. Canon 1065:

§ 1 Katholieken die het Sacrament van het Vormsel nog niet ontvangen hebben, dienen, voordat zij tot het Huwelijk toegelaten worden, dat te ontvangen, indien dit kan geschieden zonder ernstig bezwaar.

§ 2 Opdat het Sacrament van het Huwelijk vruchtbaar ontvangen wordt, wordt aan de verloofden dringend aanbevolen dat zij tot het Sacrament van de Boete en van de allerheiligste Eucharistie naderen.

¹⁰ Vgl. Canon 1085:

§ 1 Wie door de band van een vorig huwelijk gebonden is, ook al is het niet voltrokken, waagt ongeldig een huwelijk.

§ 2 Al is een vorig huwelijk nietig of om welke reden ook ontbonden, toch is het niet toegestaan een ander huwelijk te sluiten, voordat de nietigheid of ontbinding van het vorige wettig en zeker vaststaat.

¹¹ Vgl. Canon 1086:

§ 1 Het huwelijk tussen twee personen van wie de ene gedoopt is in de katholieke Kerk of in haar is opgenomen en haar niet bij formele akt verlaten heeft, en van wie de andere niet gedoopt is, is ongeldig.

§ 2 Van dit beletsel mag niet gedispenseerd worden, tenzij de voorwaarden vervuld zijn waarover in de canones 1125 en 1126.

§ 3 Wanneer een partij ten tijde van het sluiten van het huwelijk algemeen als gedoopt beschouwd werd of haar doopsel twijfelachtig was, moet overeenkomstig can. 1060 de geldigheid van het huwelijk gepresumeerd worden, totdat zeker bewezen wordt dat de ene partij gedoopt is, de andere niet gedoopt.

¹² Vgl. Canones 1091-1093:

§ 1 Bij bloedverwantschap in de rechte lijn is het Huwelijk nietig tussen alles ascendenten en descendenten, zowel wettige als natuurlijke.

§ 2 In de zijlijn is het Huwelijk nietig tot en met de vierde graad.

§ 3 Het beletsel van bloedverwantschap wordt niet verveelvoudigd.

§ 4 Nooit mag een Huwelijk toegelaten worden, indien nog enige twijfel bestaat of partijen bloedverwant zijn in een of andere graad van de rechte lijn of in de tweede graad van de zijlijn.

Canon 1092:

Aanverwantschap in de rechte lijn maakt het Huwelijk in elke graad ongeldig.

Canon 1093:

Het beletsel van publieke eerbaarheid ontstaat uit een ongeldig Huwelijk, na aanvang van het gemeenschappelijk leven, of uit een algemeen gekend of publiek concubinaat; en het maakt het Huwelijk ongeldig in de eerste graad van de rechte lijn tussen de man en de bloedverwanten van de vrouw, en omgekeerd.

¹³ Vgl. Canon 1094:

Wie door wettelijke verwantschap voortvloeiend uit adoptie in de rechte lijn of in de tweede graad van de zijlijn verbonden zijn, kunnen niet geldig een Huwelijk sluiten met elkaar.

¹⁴ Vgl. Canones 1083, 1084, 1087-1090:

Canon 1083:

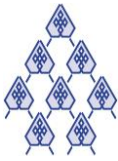
§ 1 Een man kan voor de voltooiing van zijn zestiende levensjaar en een vrouw evenzo voor de voltooiing van haar veertiende levensjaar niet geldig in het huwelijk treden.

§ 2 De bisschoppenconferentie mag een hogere leeftijd voor de geoorloofde viering van het huwelijk vaststellen.

Canon 1084:

§ 1 Voorafgaande en blijvende impotentie tot geslachtsgemeenschap, hetzij bij de man hetzij bij de vrouw, hetzij absoluut hetzij relatief, maakt het huwelijk krachtens zijn aard zelf ongeldig.

§ 2 Indien het beletsel van impotentie twijfelachtig is, hetzij door een rechtstwijfel hetzij door een twijfel over feiten, mag het huwelijk niet verhinderd worden noch, zolang deze twijfel bestaat, nietig verklaard worden.

§ 3 Onvruchtbaarheid maakt een huwelijk niet ongeoorloofd noch ongeldig, met inachtneming van het voorschrift van canon 1098.

Canon 1087:

Wie heilige Wijdingen ontvangen hebben, wagen ongeldig een Huwelijk. Canon

1088:

Wie gebonden zijn door een publieke gelofte van kuisheid, voor het leven afgelegd in een religieus instituut, wagen ongeldig een Huwelijk.

Canon 1089:

Tussen een man en een vrouw die ontvoerd is, of die ten minste vastgehouden wordt met de bedoeling met haar een huwelijk te sluiten, kan geen Huwelijk tot stand komen tenzij daarna de vrouw, van haar ontvoerder gescheiden en op een veilige en vrije plaats gebracht, vrijwillig het Huwelijk kiest.

Canon 1090:

§ 1 Wie, met de bedoeling in het Huwelijk te treden met een bepaald persoon, diens huwelijkspartner of de eigen huwelijkspartner gedood heeft, waagt ongeldig dit Huwelijk.

§ 2 Ook zij wagen ongeldig met elkaar een Huwelijk, die in onderlinge fysieke of morele samenwerking een huwelijkspartner gedood hebben.

¹⁵ Vgl. Canones 1055 § 1, 1056

§ 1 Het huwelijksverbond, waardoor man en vrouw met elkaar een algehele levensgemeenschap vormen, die uit haar natuurlijke aard gericht is op het welzijn van de echtgenoten en op het voortbrengen en opvoeden van kinderen, is door Christus de Heer tussen gedoopten verheven tot de waardigheid van Sacrament.

Canon 1056:

De wezenlijke eigenschappen van het Huwelijk zijn de eenheid en de onontbindbaarheid, die in het christelijk Huwelijk om reden van het Sacrament een bijzondere bekrachtiging vinden.

¹⁹ Oecumenisch Directorium, 145, 148, 151

145:

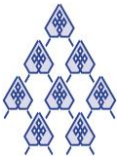
Daar de kerk echter constateert dat het aantal gemengde huwelijken in veel delen van de wereld toeneemt, strekt zij haar warme pastorale zorg uit tot hen die een dergelijk huwelijk willen aangaan en tot de echtparen die reeds aldus zijn getrouwd. Deze huwelijken mogen dan wel hun eigen moeilijkheden met zich mee brengen, toch "vertonen zij talrijke elementen die correct geschat en ontwikkeld moeten worden, hetzij vanwege hun innerlijke waarde, hetzij vanwege de bijdrage die zij kunnen leveren aan de oecumenische beweging. Dit is vooral waar, als beide echtgenoten trouw zijn aan hun godsdienstige verplichtingen. Het doopsel dat zij gemeen hebben, en de dynamiek van de genade verschaffen aan de echtgenoten in deze huwelijken de basis en het motief hun eenheid uit te drukken in de sfeer van morele en geestelijke waarden." (Vgl. *Familiaris consortio*, 78)

148:

Bij het opstellen van het programma voor de noodzakelijke huwelijksvoorbereiding zouden de priester of de diaken en hun medewerkers veel nadruk moeten leggen op de positieve aspecten van hetgeen de echtgenoten, omdat ze christenen zijn, gemeen hebben aan genadeleven, geloof, hoop en liefde en andere inwendige gaven van de heilige Geest. Ieder van beide echtgenoten zou trouw moeten blijven aan zijn of haar christenplicht en die moeten vervullen, maar tegelijk moeten streven naar wat tot eenheid en onderling verstaan kan leiden; daarbij zouden ze de werkelijke verschillen niet mogen bagatelliseren en moeten vermijden te vervallen tot een houding van godsdienstige onverschilligheid.

151:

Bij het vervullen van zijn plicht om het katholieke geloof over te dragen aan zijn kinderen, dient de katholieke ouder de godsdienstvrijheid en het geweten van de andere ouder te respecteren, en zorg te dragen dat de eenheid en bestendigheid van het huwelijk en ook de eensgezindheid in het gezin bewaard blijven. Als ondanks alle inspanningen de kinderen niet gedoopt of opgevoed worden in de r.-k. kerk, valt de katholieke ouder niet onder de censuur van het kerkelijk recht. Maar zijn verplichting om met zijn kinderen het katholieke geloof te delen vervalt niet. Deze eis blijft bestaan en kan bijvoorbeeld met zich meebrengen dat hij actief bijdraagt tot het scheppen van een christelijke sfeer in het gezin, dat hij door woord en voorbeeld doet wat in zijn vermogen is om de andere gezinsleden achting bij te brengen voor de specifieke waarden van de katholieke traditie; dat hij alle noodzakelijke maatregelen neemt om, goed op de hoogte van zijn eigen geloof, in staat te zijn dit geloof uiteen te zetten en met anderen erover te discussiëren; dat hij met zijn gezin bidt om de genade van de eenheid onder de

christenen zoals de Heer die wil.

²¹ Vgl. Canon 1115:

Huwelijken dienen gevierd te worden in de parochie waar één van beide contractanten domicilie heeft of quasi-domicilie of een verblijf van een maand, ofwel, indien het zwervers betreft, in de parochie waar zij daadwerkelijk verblijven; met verlof van de eigen Ordinaris of van de eigen pastoor kunnen zij elders gevierd worden.

²² Vgl. Canon 1111:

§ 1 De plaatselijke Ordinaris en de pastoor kunnen, zolang zij geldig hun ambt uitoefenen, de bevoegdheid, ook de algemene, om binnen de grenzen van hun ambtsgebied bij huwelijken te assisteren, aan priesters en diakens delegeren, zoals is voorgeschreven in canon 1108 §3

§ 2 Om geldig te zijn moet de delegatie van de bevoegdheid om bij huwelijken te assisteren uitdrukkelijk aan bepaalde personen gegeven worden; indien het gaat om een bijzondere delegatie, moet zij voor een bepaald huwelijk gegeven worden; indien het echter gaat om een algemene delegatie, moet zij schriftelijk verleend worden.

²³ Vgl. Canon 1118,1

§ 1 Het Huwelijk tussen katholieken of tussen een katholieke partij en een gedoopte niet-katholieke partij dient in de parochiekerk gevierd te worden; het kan in een andere kerk of kapel gevierd worden met verlof van de plaatselijke Ordinaris of pastoor.

²⁴ Vgl. Canon 1086:

§ 1 Het huwelijk tussen twee personen van wie de ene gedoopt is in de katholieke Kerk of in haar is opgenomen en haar niet bij formele akt verlaten heeft, en van wie de andere niet gedoopt is, is ongeldig.

§ 2 Van dit beletsel mag niet gedispenseerd worden, tenzij de voorwaarden vervuld zijn waarover in de canones 1125 en 1126.

§ 3 Wanneer een partij ten tijde van het sluiten van het huwelijk algemeen als gedoopt beschouwd werd of haar doopsel twijfelachtig was, moet overeenkomstig can. 1060 de geldigheid van het huwelijk gepresumeerd worden, totdat zeker bewezen wordt dat de ene partij gedoopt is, de andere niet gedoopt.

²⁶ Vgl. Canon 1127:

§ 1 Wat de vorm betreft die in een gemengd huwelijk gebruikt moet worden, dienen de voorschriften van can. 1108 in acht genomen te worden; maar als een katholieke partij een huwelijk sluit met een niet-katholieke partij van een oosterse ritus, moet de canonieke vorm van huwelijksviering slechts voor de geoorloofdheid in acht genomen worden; voor de geldigheid echter is de tussenkomst van een gewijde bedenaar vereist; met inachtneming van de andere rechtsvoorschriften.

§ 2 Indien ernstige moeilijkheden het in acht nemen van de canonieke vorm in de weg staan, heeft de plaatselijke Ordinaris van de katholieke partij het recht hiervan in afzonderlijke gevallen te dispenser, na raadpleging echter van de Ordinaris van de plaats waar het huwelijk gevierd wordt en met behoud van een of andere publieke vorm van viering voor de geldigheid ervan; het komt aan de bisschoppenconferentie toe de normen vast te stellen, volgens welke voornoemde dispensatie op eenvormige wijze verleend wordt.

§ 3 Het is verboden vóór of na de canonieke viering volgens § 1, een andere religieuze viering van hetzelfde huwelijk te laten plaatsvinden om de huwelijksconsensus te geven of te hernieuwen; zo ook mag er geen religieuze viering plaatsvinden waarin de katholieke assisterende en de niet-katholieke bedenaar gezamenlijk, ieder zijn eigen ritus voltrekkend, de consensus van de partijen vragen.

²⁷ Vgl. Canones 1091, 1078

§ 1 Bij bloedverwantschap in de rechte lijn is het Huwelijk nietig tussen alles ascendenten en descendenten, zowel wettige als natuurlijke.

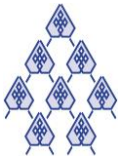
§ 2 In de zijlijn is het Huwelijk nietig tot en met de vierde graad.

§ 3 Het beletsel van bloedverwantschap wordt niet verveelvoudigd.

§ 4 Nooit mag een Huwelijk toegelaten worden, indien nog enige twijfel bestaat of partijen bloedverwant zijn in een of andere graad van de rechte lijn of in de tweede graad van de zijlijn.

Canon 1078:

§ 1 De plaatselijke Ordinaris kan eigen onderdanen, waar zij ook verblijven, en allen die zich daadwerkelijk in zijn

ROOMS-KATHOLIEKE BISCHOPPENCONFERENTIE

eigen ambtsgebied bevinden, dispensereren van alle beletselen van kerkelijk recht, met uitzondering van die waarvan de dispensatie aan de Apostolische Stoel voorbehouden wordt.

§ 2 De beletselen waarvan de dispensatie aan de Apostolische Stoel voorbehouden wordt, zijn:

1. het beletsel voortvloeiend uit heilige wijdingen of uit een publieke gelofte van kuisheid, voor het leven afgelegd in een religieus instituut van pauselijk recht.
2. het beletsel van misdaad waarover in can. 1090.

§ 3 Nooit wordt dispensatie gegeven van het beletsel van bloedverwantschap in de rechte lijn of in de tweede graad van de zijlijn.

²⁸ Vgl. Canones 1083-1094

§ 1 Een man kan voor de voltooiing van zijn zestiende levensjaar en een vrouw evenzo voor de voltooiing van haar veertiende levensjaar niet geldig in het huwelijk treden.

§ 2 De bisschoppenconferentie mag een hogere leeftijd voor de geoorloofde viering van het huwelijk vaststellen.

Canon 1084:

§ 1 Voorafgaande en blijvende impotentie tot geslachtsgemeenschap, hetzij bij de man hetzij bij de vrouw, hetzij absoluut hetzij relatief, maakt het huwelijk krachtens zijn aard zelf ongeldig

§ 2 Indien het beletsel van impotentie twijfelachtig is, hetzij door een rechtstwijfel hetzij door een twijfel over feiten, mag het huwelijk niet verhinderd worden noch, zolang deze twijfel bestaat, nietig verklaard worden.

§ 3 Onvruchtbaarheid maakt een huwelijk niet ongeoorloofd noch ongeldig, met inachtneming van het voorschrift van can. 1098.

Canon 1085:

§ 1 Wie door de band van een vorig huwelijk gebonden is, ook al is het niet voltrokken, waagt ongeldig een huwelijk.

§ 2 Al is een vorig huwelijk nietig of om welke reden ook ontbonden, toch is het niet toegestaan een ander huwelijk te sluiten, voordat de nietigheid of ontbinding van het vorige wettig en zeker vaststaat.

Canon 1086:

§ 1 Het huwelijk tussen twee personen van wie de ene gedoopt is in de katholieke Kerk of in haar is opgenomen en haar niet bij formele akt verlaten heeft, en van wie de andere niet gedoopt is, is ongeldig.

§ 2 Van dit beletsel mag niet gedispenseerd worden, tenzij de voorwaarden vervuld zijn waarover in de canones 1125 en 1126.

§ 3 Wanneer een partij ten tijde van het sluiten van het huwelijk algemeen als gedoopt beschouwd werd of haar doopsel twijfelachtig was, moet overeenkomstig can. 1060 de geldigheid van het huwelijk gepresumeerd worden, totdat zeker bewezen wordt dat de ene partij gedoopt is, de andere niet gedoopt.

Canon 1087:

Wie heilige Wijdingen ontvangen hebben, wagen ongeldig een Huwelijk. Canon

1088:

Wie gebonden zijn door een publieke gelofte van kuisheid, voor het leven afgelegd in een religieus instituut, wagen ongeldig een Huwelijk.

Canon 1089:

Tussen een man en een vrouw die ontvoerd is, of die ten minste vastgehouden wordt met de bedoeling met haar een huwelijk te sluiten, kan geen Huwelijk tot stand komen tenzij daarna de vrouw, van haar ontvoerder gescheiden en op een veilige en vrije plaats gebracht, vrijwillig het Huwelijk kiest.

Canon 1090:

§ 1 Wie, met de bedoeling in het Huwelijk te treden met een bepaald persoon, diens huwelijkspartner of de eigen huwelijkspartner gedood heeft, waagt ongeldig dit Huwelijk.

§ 2 Ook zij wagen ongeldig met elkaar een Huwelijk, die in onderlinge fysieke of morele samenwerking een huwelijkspartner gedood hebben.

Canon 1091:

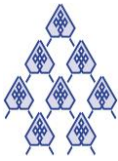
§ 1 Bij bloedverwantschap in de rechte lijn is het Huwelijk nietig tussen alles ascendenten en descendenten, zowel wettige als natuurlijke.

§ 2 In de zijlijn is het Huwelijk nietig tot en met de vierde graad.

§ 3 Het beletsel van bloedverwantschap wordt niet verveelvoudigd.

§ 4 Nooit mag een Huwelijk toegelaten worden, indien nog enige twijfel bestaat of partijen bloedverwant zijn in een of andere graad van de rechte lijn of in de tweede graad van de zijlijn.

Canon 1092:

Aanverwantschap in de rechte lijn maakt het Huwelijk in elke graad ongeldig.

Canon 1093:

Het beletsel van publieke eerbaarheid ontstaat uit een ongeldig Huwelijk, na aanvang van het gemeenschappelijk leven, of uit een algemeen gekend of publiek concubinaat; en het maakt het Huwelijk ongeldig in de eerste graad van de rechte lijn tussen de man en de bloedverwanten van de vrouw, en omgekeerd.

Canon 1094:

Wie door wettelijke verwantschap voortvloeiend uit adoptie in de rechte lijn of in de tweede graad van de zijlijn verbonden zijn, kunnen niet geldig een Huwelijk sluiten met elkaar.

²⁹ Vgl. Canon 1125:

Dit verlof kan de plaatselijke Ordinaris verlenen, indien een goede en verantwoorde reden aanwezig is; hij mag dit niet verlenen tenzij de voorwaarden vervuld zijn die volgen:

1. de katholieke partij dient te verklaren bereid te zijn gevaar voor geloofsafval te vermijden en zij dient een oprechte belofte af te leggen naar vermogen alles te zullen doen opdat alle kinderen in de katholieke Kerk gedoopt en opgevoed worden;
2. van deze door de katholieke partij af te leggen beloften dient de andere partij tijdig op de hoogte gebracht te worden, en wel zó dat het vaststaat dat zijzelf werkelijk bewust is van de belofte en verplichting van de katholieke partij;
3. beide partijen dienen onderricht te worden over de doeleinden en de wezenlijke eigenschappen van het Huwelijk, die door geen van beide contractanten uitgesloten mogen worden.

³⁰ Vgl. Canon 1118, 2-3:

§ 2 De plaatselijke Ordinaris kan toestaan dat het Huwelijk op een andere passende plaats gevierd wordt.

§ 3 Het Huwelijk tussen een katholieke partij en een niet-gedoopte partij kan in een kerk of op een andere passende plaats gevierd worden.

³¹ Vgl. Canon 1102:

§ 1 Een Huwelijk kan onder een voorwaarde die op de toekomst betrekking heeft, niet geldig gesloten worden.

§ 2 Een Huwelijk gesloten onder een voorwaarde die op het verleden of op het heden betrekking heeft, is al of niet geldig in zover datgene wat onder de voorwaarde valt, al of niet bestaat.

§ 3 De voorwaarde echter waarover in § 2, kan niet geoorloofd worden toegevoegd tenzij met schriftelijk gegeven verlof van de plaatselijke Ordinaris.

³² Canon 1071:

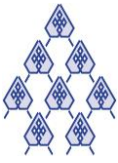
§ 1 Een geval van noodzaak uitgezonderd, mag iemand zonder verlof van de plaatselijke Ordinaris niet assisteren bij:

1. een Huwelijk van zwervers;
2. een Huwelijk dat volgens de burgerlijke wet niet erkend of gesloten kan worden;
3. een Huwelijk van degene die ten aanzien van een andere partij of van kinderen gehouden is door natuurlijke verplichtingen, voortvloeiend uit een voorafgaande verbintenis;
4. een Huwelijk van degene die op publiek gekende wijze het katholieke geloof verworpen heeft;
5. een Huwelijk van degene die door een censuur getroffen is;
6. een Huwelijk van een minderjarig kind, wanneer de ouders niet op de hoogte zijn of wanneer zij op redelijke gronden ertegen zijn;
7. een Huwelijk, te sluiten door middel van een gevolmachtigde, waarover in can. 1105.

§ 2 De plaatselijke Ordinaris mag het verlof tot het assisteren bij een huwelijk van degene die op publiek gekende wijze het katholieke geloof verworpen heeft, niet geven, tenzij met inachtneming van de normen waarover in can. 1125, toe te passen in zover het kan.

³³ Vgl. Canon 134

§ 1 Onder Ordinaris worden in het recht verstaan, behalve de Paus, de diocesane Bisschoppen en de anderen die, hoewel slechts tijdelijk, over een particuliere Kerk of een daarmee volgens can. 368 gelijkgestelde

gemeenschap zijn aangesteld alsook zij die daarin algemene gewone uitvoerende macht bezitten, namelijk Vicarissen-generaal en bisschoppelijke Vicarissen; eveneens, voor hun leden, de hogere Oversten van clericale religieuze instituten van pauselijk recht en van clericale sociëteiten van apostolisch leven van pauselijk recht, die ten minste gewone uitvoerende macht bezitten.

§ 2 Onder plaatselijke Ordinaris worden verstaan alle in § 1 genoemden, behalve de Oversten van religieuze instituten en van sociëteiten van apostolisch leven.

§ 3 Wat in de canones bij name aan de diocesane Bisschop binnen het kader van de uitvoerende macht toegekend wordt, wordt geacht alleen toe te komen aan de diocesane Bisschop en aan de anderen met hem in can. 381, § 2 gelijkgesteld, met uitsluiting van de Vicaris-generaal en de bisschoppelijke Vicaris, tenzij krachtens speciaal mandaat.